

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Інститут післядипломної освіти**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Інституту післядипломної освіти
_____ Ткаченко Н.В.

«02» вересня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРОФЕСІЙНА ТА КОРПОРАТИВНА ЕТИКА

для здобувачів вищої освіти

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
вид дисципліни

**05 «Соціальні та поведінкові науки»
053 «Психологія»
магістр
«Практична психологія»
обов'язкова**

Форма навчання	заочна
Навчальний рік	2020/2021
Семестри	2, 3
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: Ляшенко Ірина Валеріївна

Пролонговано: на 20_/20_ н.р. _____ (_____) “__” _____ 20__ р.

Пролонговано: на 20_/20_ н.р. _____ (_____) “__” _____ 20__ р.

КИЇВ – 2020

Розробник:

Ляшенко Ірина Валеріївна, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри української філософії та культури філософського факультету

Схвалено науково-методичною комісією ІПО

Протокол № 10 від «02» вересня 2020 року

Голова науково-методичної комісії

_____

Ткаченко Н.В.

«02» вересня 2020 року

1. Мета дисципліни – забезпечення фахової, сфокусованої на прикладні аспекти, етичної підготовки висококваліфікованого, конкурентоздатного, інтегрованого у європейський та світовий науково-освітній простір фахівця освітнього ступеня «Магістр», який здобув теоретичні та практичні знання, вміння та навички, що достатні для виконання професійних обов'язків за спеціальністю 053 «Психологія».

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни. Успішне опанування навчальними дисциплінами «Філософія», «Українська та зарубіжна культура», володіння українською мовою не нижче рівня вільного володіння першого ступеня відповідно до Рішення Національної комісії зі стандартів державної мови № 31 від 24.06.2021 року, володіння англійською мовою не нижче рівня B2 (Upper Intermediate) відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти (CEFR).

3. Анотація навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна «Професійна та корпоративна етика» є складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців другого рівня вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, викладається на у другому та третьому семестрах в обсязі 3 кредитів ЄКТС. Підсумковою формою контролю є екзамен. Навчальна дисципліна спрямована на забезпечення фахової, етичної підготовки висококваліфікованого, конкурентоздатного, інтегрованого у європейський та світовий науково-освітній простір фахівця освітнього ступеня «Магістр», який здобув теоретичні та практичні знання, вміння та навички, що достатні для виконання професійних обов'язків за спеціальністю 053 «Психологія». Головна увага навчальної дисципліни сфокусована на здобуття ключових компетентностей у галузі прикладної етики та вмінь, практичне використання яких є необхідними у професійній та науково-дослідницькій діяльності за спеціальністю 053 «Психологія».

4. Завдання вивчення дисципліни:

- сформувані системні поглиблені знання щодо міждисциплінарних проблем прикладної етики та практичної психології;
- опанувати сучасний світовий та національний досвід застосування норм прикладної етики у практичній та науково-дослідницькій діяльності фахівця у галузі психології (етичний кодекс, етична карта);
- сформувані й розвинути здатність до практичного застосування принципів, норм, методів та методик прикладної етики до розв'язання етичних дилем у галузі практичної психології в умовах невизначеності (аналіз й адаптація етичного кодексу до конкретних умов професійної діяльності).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1 - знати; 2 - вміти; 3 - комунікація; 4 - автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати сучасні зарубіжні та національні концепції прикладної етики			
1.2	<i>Знати</i> сучасну міждисциплінарну практику застосування норм професійної та корпоративної етики в професійній та науково-дослідницькій діяльності психолога			
1.3	Знати сучасні методи, методики й технології застосування професійної та корпоративної етики у практичній психології, дисциплінарний взаємозв'язок прикладної етики та практичної психології.			
2.1	<i>Вміти</i> обґрунтовано ідентифікувати факти порушення норм професійної етики у практичній діяльності психолога.			
2.2	<i>Вміти</i> проектувати та адаптувати систему етичних норм (етичний кодекс, етична карта) відповідно до конкретних обставин і випадків професійної діяльності психолога в умовах невизначеності.			
3.1	<i>Комунікація.</i> Здатність до створення власних, адаптованих до умов професійної діяльності психолога, текстів, що мають етико-нормотворчий характер.			
3.2	<i>Комунікація.</i> Здатність до усної та письмової аргументації застосування норм, принципів та методів професійної та корпоративної етики в професійному та академічному середовищі.			
4.1	<i>Автономність і відповідальність.</i> Здатність автономно, з високим ступенем побіжності визначати належність/неналежність факту (професійного вчинку) до сфери корпоративної та прикладної етики.			
4.2	<i>Автономність і відповідальність.</i> Здатність автономно з високим			

ступенем побіжності розпізнавати прихований етичний зміст в процесі професійної комунікації.				
--	--	--	--	--

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код) Програмні результати навчання (назва)	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2.	3.1	3.2	4.1	4.2.	
Програмні результати навчання (Освітня програма «Практична психологія». Спеціальність «Психологія») другий (магістерський) рівень.										
ПРН 2 Вміти організувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.	+		+	+			+		+	
ПРН 9 Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.		+	+	+	+	+		+		

7.Схема формування оцінки.

7.1.Форми оцінювання студентів:

Семестрове оцінювання:

Загальна оцінка за семестр формується на основі коефіцієнту (0,6).

$$CO = (OCЗ+OC) \times 0,6,$$

де

CO – семестрова оцінка.

OCЗ – письмове виконання завдання семінарського заняття, що оцінюється від 1 до 30 балів.

OC – Семінарське заняття (усна форма) оцінюється від 1 до 30 балів.

Студент допускається до заліку за умови отримання не менше 25 балів за роботу впродовж семестру.

Критерії оцінювання письмового виконання завдань семінарського заняття.

30 балів – студент у повному обсязі виконав усі завдання семінарського заняття, не допустивши жодної помилки.

25 балів – студент у повному обсязі виконав усі завдання семінарського заняття, допустивши не більше двох фактичних та/або методичних помилок.

15 балів – студент у повному обсязі виконав завдання семінарського заняття, допустивши від трьох до десяти фактичних та/або методичних помилок.

10 балів – студент частково виконав завдання семінарського заняття (не менше 80%), або допустив від одинадцяти до п'ятнадцяти фактичних та/або методичних помилок.

5 балів – студент частково виконав завдання семінарського заняття (менше 80%, але більше 50%), або припустився більше п'ятнадцяти фактичних та/або методичних помилок.

1 бал – студент виконав менше 50% завдань семінарського заняття.

Підсумкове оцінювання.

Здійснюється у формі заліку. Залік проводиться у письмовій формі. Оцінювання заліку проводиться на основі письмової роботи студента.

Студент не допускається до заліку, якщо під час семестру набрав менше 25 балів.

7.2. Організація оцінювання

Організація оцінювання семінарських занять:

Семінарські заняття проводяться у формі усного обговорення студентами спільно з викладачем виконаних завдань у формі презентацій, виступів, запитань та відповідей.

Студенти повинні надіслати не пізніше 15-00 робочого дня, який передуює встановленому розкладом часу проведення практичного заняття, на спеціально створену сторінку курсу (на платформі e-philosophy чи на електронну пошту викладача) виконані у письмовій формі завдання практичного заняття.

Відвідування семінарських занять та участь у обговоренні виконаних завдань є обов'язковою. У разі відмови студента без поважних причин брати участь у обговоренні питань семінарського заняття, відмови без поважних причин від презентації виконаних ним завдань та від відповіді на запитання викладача й студентів, викладач може оцінити роботу такого студента оцінкою «0».

У разі відсутності студента на семінарському занятті без поважної причини, викладач може перенести оцінювання роботи такого студента на пізніший термін на власний розсуд (але не пізніше дати проведення завершального практичного заняття).

Викладач повідомляє оцінки за виконані завдання поточного практичного заняття наприкінці поточного практичного заняття.

У разі порушення студентом встановленого терміну подання виконаних завдань практичного заняття з поважної та без поважної причини, викладач може перенести оцінювання роботи такого студента на пізніший термін на власний розсуд (але не пізніше дати проведення підсумкового практичного заняття).

Організація оцінювання заліку

Залік проводиться виключно у письмовій формі. Студентам пропонуються білети, які містять два запитання, кожне з яких оцінюється від 0 до 20 балів. Білет студент обирає шляхом жеребкування.

Тривалість проведення письмової частини заліку – 3 академічні години.

Результати заліку повідомляються студентам не пізніше 14-00 наступного після заліку дня.

Максимальна оцінка за залік складає 40 балів.

Критерії оцінювання письмових відповідей.

20 балів – студент дав повну, вичерпну, точну відповідь на питання в білеті, не припустивши жодної помилки.

15-19 – студент дав кваліфіковану, вичерпну відповідь на питання в білеті, припустивши від 1 до 5 несуттєвих помилок.

10 -14 – студент дав кваліфіковану відповідь на питання в білеті, припустивши 1-2 суттєві помилки.

5-9 – студент дав неповну відповідь на питання, або допустив більше 2 суттєвих помилок.

1-4 – студент дав фрагментарну й поверхову відповідь на питання.

0 – студент не дав відповіді на питання.

7.3. Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни

8.1. Тематичний план лекцій

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
<i>Частина 1.</i>				
1	Тема 1. Прикладна етика: сучасні концепції та методології	2		20
2	Тема 2. Міждисциплінарні виміри професійної та корпоративної етики	2		20
3	Тема 3. Корпоративна культура та професійна етика. Корпоративна соціальна відповідальність	2		20
<i>Частина 2.</i>				
4	Тема 4. Етичний кодекс: призначення, принципи укладання. Етичний комітет (комісія).	2		8
5	Тема 5. Основні феномени порушення етики. Причини і види	2	4	8
	ВСЬОГО	10	4	76

Загальний обсяг – 90 год., в тому числі:

Лекцій - 10 год.

Семинарських занять – 4 год.

Самостійна робота становить - 76 год.

8.2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

1. Проаналізувати Етичний кодекс Університетської спільноти.
2. Здійснити критичний аналіз одного з етичних кодексів на предмет функціональності:
  - етичний кодекс Вашої організації
  - Етичний кодекс українського психолога: <http://nsj.gov.ua/files/1448287570Етичний%20кодекс%20психолога.docx.pdf>
  - Етичний кодекс парламентаря: https://parlament.org.ua/wp-content/uploads/2017/09/Code-of-Conduct_Analytical-report.pdf
  - Кодекс корпоративної етики Торгово-промислової палати: <https://uccr.org.ua/uploads/files/58aaa748f0ddb.pdf>
  - інший етичний кодекс на Ваш розсуд.
3. Описати кейс (реальний випадок), що може бути визначений як моральна дилема, і який стосується Вашої професійної діяльності. Здійсніть його аналіз, запропонуйте рішення і можливі санкції.
4. Описати кейс (реальний випадок), що може бути визначений як моральна дилема, і який не стосується Вашої професійної діяльності (наприклад, сфери послуг, навчального середовища тощо). Здійсніть його аналіз, запропонуйте рішення і можливі санкції.
5. Проаналізувати наявну практику створення етичного кодексу організації, опишіть досвід кодифікації.

9. Рекомендована література:

Основна:

1. **Аболіна Т.Г., Нападиста В.Г., Рихліцька О.Д. та ін.** Прикладна етика: Навч. посібник (за наук. ред. Панченко В.І.) – К., 2012. // Електронний ресурс. Режим доступу: https://cul.com.ua/preview/prikladna_etika.pdf
2. **Етика. Естетика.** Навчальний посібник (за наук.ред. Панченко В.І.). – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 432 с.
3. **Ломачинська І.М.** Професійна етика: Навч. посіб. для дистанц. навчання. [За наук. ред. В. І. Ярошовця]. – К.: Відкритий міжнар. Ун-т розвитку людини «Україна», 2005. - 227 с. // Також доступно як електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/879533/>
4. **Малахов В.** Етика: Навч. посіб. Курс лекцій. – 5-е вид. – К.: Либідь, 2004. – 384 с.
5. Професійна та корпоративна етика. Навч. посіб./ за наук. ред.. Панченко В.І. – К. 2018.
6. Теоретичні проблеми сучасної етики: навч. посіб. для студ. ВНЗ / [Т.Г.Аболіна, І.В.Васильєва, А.М.Єрмоленко та ін.]. – 2-ге переробл. та доповн. К.: «Авіцена», 2013.

Додаткова:

1. **Апресян Р.** Профессиональная, прикладная и практическая этики. // Электронный ресурс. Режим доступа: <http://ethicscenter.ru/ed/kaunas/apr.html>.

2. **Бралатан В.П., Гуцаленко Л.В., Здирко Н.Г.** Професійна етика: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 252 с.
3. **Гусейнов А.А. Дубко Е.Л.** Этика: Учебник. – М.: Гардарики, 2006. – 496 с.
4. **Дружелаускайте Е.В.** Искусство правильного принятия решений. – М.: Форум, 2011. – 176 с. // Также доступно в качестве электронного ресурса. Режим доступа: <https://www.twirpx.com/file/2338359/>
5. **Запорожан В.М., Аряев М.Л.** Біоетика та біобезпека: Підручник. – Одеса: Здоров'я, 2013. – 456 с. // Також доступно як електронний ресурс. Режим доступу: <https://files.odmu.edu.ua/lekcii/bioetika.pdf>
6. **Ковнеров О. Є.** Соціально-філософські аспекти виникнення й призначення професійної етики // Вісник. – Д., 2008. – Вип. 17. – С. 144-150.
7. Кодекси професійної етики // сайт Центра вивчення етики і професій Іллінойського технологічного інституту // Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.iit.edu/departments/csep/PublicWWW/codes/>
8. **Ліщинська О.** Прикладна етика: Навч. посібник. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 236 с.
9. **Лозовий В.О.** Етика: Навч. посібник. – К: Юрінком Інтер, 2002. - 224 с.
10. **Макінтайр Елеседа.** Після чесноти: дослідження з теорії моралі. – К.: Дух і літера, 2002. – 436 с.
11. **Малахов В.А.** Етика спілкування: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2006.
12. **Тофтул М.Г.** Етика: Підручник. – 2-ге вид., випр., допов. – К.: Академія, 2011. – 437 с.
13. **Рудакевич М.** Професійна етика державних службовців: теорія і практика в умовах демократизації державного управління: Монографія. – Тернопіль: Астон, 2007. – 398 с. // Також доступно як електронний ресурс. Режим доступу: <http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/13126/1/Rudakev-monograf.pdf>
14. **Смирнов Г.Н.** Этика деловых отношений: Учебник. – М.: Проспект, 2009. – 408 с. // Также доступно в качестве электронного ресурса. Режим доступа: https://litgid.com/read/etika_delovykh_otnosheniy_2_e_izdanie_uchebnik/page-18.php
15. **Третьяков В.П.** Корпоративная культура делового общения. // Электронный ресурс. Режим доступа: http://www.elitarium.ru/2007/09/14/kultura_delovogo_obshhenija.html
16. **Шиманова О.** Етика і професійна етика: Навч.-метод. посібник. – Львів: ПП Сорока Т. Б., 2012. – 131 с.
17. **Horn R.C.** On Professions, Professionals, and Professional Ethics. Malvern, Pn: American Institute for Property and Liability Underwriters, 1978. P. 71.